

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 133/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Z. M. – H., Ž., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. C. s. r. o., Ž., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. D. C., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 125/2011 z 25. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. M. – H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2012 doručená sťažnosť Z. M. – H., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 125/2011 z 25. októbra 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako navrhovateľ v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 159/2004 domáhal náhrady škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 159/2004 z 21. júla 2008 žalobu sťažovateľa zamietol. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 323/2008 z 24. marca 2009 tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu a uložil žalovanej zaplatiť sťažovateľovi sumu 20 131,45 €. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala žalovaná dovolanie, v ktorom poukázala aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 16/2005, v zmysle ktorého nemožno zamieňať nárok na vrátenie preplatku podľa § 63 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“), o ktorom rozhoduje správny orgán, s nárokom na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd na základe podaného dovolania uznesením sp. zn. 1 Cdo 136/2009 z 28. februára 2011 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Co 323/2008 z 24. marca 2009 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 8 Co 125/2011 z 25. októbra 2011 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) rozsudok okresného súdu sp. zn. 7 C 159/2004 z 21. júla 2008 potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že napadnutým rozsudkom nerešpektoval citovaný judikát, respektíve ho zle interpretoval, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho označených práv. Sťažovateľ ďalej uviedol, že *„zásah do svojich ústavných a Dohovorom zaručených práv sťažovateľ vo svojom súhrne vidí v tom, že výklad hmotnoprávných predpisov nemá oporu v hmotnom práve a vykazuje značný stupeň arbitrárnosti. Sťažovateľ je toho názoru, že v spojitosti s porušením práva na súdnu ochranu došlo aj k porušeniu jeho vlastníckeho práva vyplývajúceho z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a z čl. 1 Dodatkového protokolu, nakoľko obmedzením dispozičného práva došlo k nároku, ktorým bola spôsobená škoda.“*

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva Z. M. – H. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základnými právami vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 125/2011-189 zo dňa 25. októbra 2011 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 136/2009-178 z 28.2.2011 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 8 Co 125/2011-189 zo dňa 25. októbra 2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd Žilina je povinný uhradiť Z. M. trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od doručenia nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

1. Ústavný súd sa v prvom rade musel zaoberať jednoznačným ustálením základných práv a slobôd, ktoré podľa názoru sťažovateľa mali byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv, vyslovenia porušenia ktorých sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení ďalších základných práv (napr. podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

Sťažovateľ sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu. Jadrom jeho námietok je nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, ktorý podľa názoru sťažovateľa nesprávne vyložil a aplikoval citovaný judikát najvyššieho súdu (sp. zn. 1 Cdo 16/2005), čím podľa jeho názoru došlo k porušeniu jeho označených práv. Sťažovateľ teda namieta, že mu nebola poskytnutá súdna ochrana v kvalite požadovanej označenými článkami ústavy a dohovoru.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

2. K porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že *„okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vec právne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ust. §157 ods. 2 O. s. p. So všetkými skutočnosťami uvádzanými odvolateľom sa dostatočne a presvedčivo vypořiadal už prvostupňový súd, ktorého závery si odvolací súd osvojil. Keďže odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového súdu je vecne správne, v bližších podrobnostiach vzhľadom na uvedené konštatovanie naň odvolací súd poukazuje (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Samotný odvolateľ neuviedol žiadne také tvrdenia, ktoré by neboli známe ešte už v prvostupňovom konaní, pričom s týmito sa v dostatočnej miere, zrozumiteľne a presvedčivo vysporiadal už okresný súd.*

Krajský súd poukazuje na to, že navrhovateľ ktorého vo veci zaťažovalo dôkazné bremeno, nepreukázal existenciu a výšku škody, a tým jeden zo základných predpokladov nároku, ktorého sa požadovaným návrhom domáhal.“

Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05).

V tejto súvislosti poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 159/2004 z 21. júla 2008, v ktorom okresný súd uviedol: *«Právne vzťahy, ktoré vznikajú v súvislosti s daňovými preplatkami upravuje § 63 zákona č. 511/1992 Zb., kde sa aj stanovuje spôsob použitia preplatku. Len v prípade, ak preplatok nemožno ustanoveným spôsobom použiť, správca dane ho na žiadosť daňového subjektu vráti. Ak vznik preplatku zapríčini správca dane a ak ho nemožno použiť ustanoveným spôsobom,*

vráti preplatok k žiadosti do 15 dní od jeho zistenia. Ak správca dane vráti preplatok po lehote, je povinný zaplatiť daňovému subjektu úrok vo výške 3-násobku základnej úrokovej sadzby NBS, v ktorej mala byť suma preplatku podľa tohto zákona vrátená. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že v zmysle tejto právnej úpravy správca dane navrhovateľovi vrátil daňový preplatok dňa 23.4.2001, t.j. 2 dni po vyhlásení rozsudku NS SR, avšak nezaplatil úrok za dobu zadržania preplatku. Ustanovenie § 63 ods. 6 Zákona č. 511/92 Zb. je určitým druhom sankcie v prípade zavineného konania správcu dane. Pokiaľ si teda navrhovateľ uplatňuje svoj nárok v zmysle citovaného ustanovenia, odporca nie je v danej veci pasívne legitimovaný, nakoľko ide o samostatný nárok, ktorý by bol navrhovateľ oprávnený uplatňovať si voči správcovi dane. Úrok v zmysle ustanovenia § 63 ods. 6 Zákona č. 511/92 Zb. nemožno zmiešavať s inštitútom náhrady škody. Zákon č. 511/1992 Zb. nerieši zodpovednosť štátu, ale rieši správu daní a vzťahy medzi správcom dane a daňovým subjektom. Ide o samostatný nárok, ktorý je možné uplatniť voči správcovi dane a ktorý je možné uplatniť aj popri uplatnení nároku na náhradu škody. Tieto nároky sa vzájomne nevyučujú. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí 1Cdo 16/2005 (v ktorom sa zaoberal obdobnou problematikou, avšak na inom skutkovom základe) vyslovil právny záver, že právna úprava obsiahnutá v ust. § 63 ods. 5 a 6 zák. č.511/1992 nevyučuje aplikáciu zák. č. 58/1969 Zb. Súčasne v predmetnom rozhodnutí Najvyšší súd SR poukazuje aj na skutočnosť, že o vrátení daňového preplatku v zmysle § 63 zák.č.511/1992 Zb. rozhoduje správny orgán, prípadne súd v správnom konaní, kým zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu je vzťahom občianskoprávnym. Ide o dva rozdielne nároky, ktoré nemožno zamieňať, pri ktorých uplatnenie jedného nároku (nárok na vrátenie daňového preplatku a úrok) nevyučuje v prípade splnenia zákonných podmienok uplatnenie nároku druhého, t.j. zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu.

Majetkovú ujmu spravidla nezakladá samotné nezákonné rozhodnutie, lebo škoda a zodpovednosť štátu za ňu je daná až vtedy, ak sú naplnené všetky základné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, teda okrem nezákonného rozhodnutia, existencia škody a jej výška a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. V konaní mal súd za preukázané nezákonné rozhodnutie, v dôsledku ktorého správca dane pozastavil vyplatenie nadmerného odpočtu dane, s ktorým navrhovateľ počas doby pozastavenia vyplatenia až do jeho vyplatenia dňa 23.4.2001 nemohol nakladať. Vznik skutočnej škody,

resp. ušlého zisku však navrhovateľ nepreukázal. Napriek tomu, že krajský súd vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol, že keby nebolo vydané nezákonné rozhodnutie správcu dane, navrhovateľ mohol získať úžitky zo svojho vlastníctva v zmysle ust. § 123 OZ, ktorými úžitkami sú pri účtoch v peňažných ústavoch úroky z vkladov, navrhovateľ takýmto spôsobom svoj nárok skutkovo nevymedzil. Navrhovateľ v konaní pred súdom prvého stupňa a ani neskôr pred súdom Odvolacím a opätovne pred súdom prvého stupňa nezmenil skutkové tvrdenia, ktorými v žalobe odôvodnil svoj nárok na požadovane plnenie a ani netvrdil, že škoda mu vznikla v dôsledku nezväčšenia majetku o úroky z vkladu, ktoré mohol získať, keby nebolo nezákonného rozhodnutia. V tomto smere ani súdu nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie. Nepreukázal a ani nenavrhol vykonať dokazovanie za účelom preukázania, v ktorom peňažnom ústave mal vedený účet, aký úrok z vkladu by bol dosiahol počas obdobia zadržania nadmerného odpočtu dane. Súd mal za to, že navrhovateľ nepreukázal, že by mu vznikla skutočná škoda, prípadne by došlo k ušlému zisku. Navrhovateľom tvrdená škoda je len akousi predpokladanou škodou a nie škodou skutočnou, ktorá mu vznikla a ktorej vznik predpokladá ustanovenie § 442 ods. 1 OZ a v dôsledku ktorej by sa zmenšil majetok navrhovateľa, prípadne by došlo k ušlému zisku. Takýto stav by podľa názoru súdu mohol nastať napr. vtedy, ak by navrhovateľ v dôsledku nezákonného rozhodnutia správcu daní a teda oneskorenej výplaty nadmerného odpočtu DPH bol nútený pre svoje podnikateľské aktivity zobrať si úver a uhrádzať tak aj príslušné úroky z úveru. Práve výšku úrokov by bolo možné považovať za ujmu v majetkovej sfére. Avšak ani o obdobnej skutočnosti navrhovateľ svoj nárok neopieral. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že v sporovom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou platí, že súd je viazaný žalobou. Nárok uplatnený žalobou je charakterizovaný popisáním skutkových okolností, ktorými navrhovateľ svoj nárok odôvodňuje, a skutkovým základom popisánym v žalobe v spojitosti so žalobným petitom je potom vymedzený základ nároku uplatneného žalobou, ktorý je predmetom konania. Rozhodujúcimi skutočnosťami sú údaje, ktoré sú nutné k tomu, aby bolo jasné o čom a na akom podklade má súd rozhodnúť, a ktoré v prípade, že budú preukázané, umožňujú žalobe vyhovieť. Skutkovým vymedzením nároku v žalobe je súd viazaný a nemôže navrhovateľovi priznať plnenie na základe iného skutkového základu, lebo by lak rozhodol o inom nároku, než ktorý navrhovateľ vymedzil ako predmet konania.

Pokiaľ krajský súd vo svojom rozhodnutí poukázal na to, že navrhovateľ upraveným návrhom doručeným súdu dňa 30.6.2001 žiadal aby mu odporca zaplatil sumu 606.480,-Sk ako úrok z omeškania 17,6% za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH, pričom ako škodu vyčíslil tento úrok podľa jednotlivých období od 24.7.2000 do 26.3.2001, okresný súd poukazuje na tú skutočnosť, že sám odporca vo svojom vyjadrení doručenom súdu dňa 22.11.2006 (č.l. 48-50) uviedol, že si uplatňuje voči odporcovi pokiaľ ide o oneskorené vrátenie nadmerné odpočtu nárok na náhradu škody a nie zaplatenie úroku z omeškania a tento nárok vyplýva z ust. 63 ods. 6 zák. č. 511/1992 Zb. Navrhovateľ uviedol, že neopiera svoj nárok o inštitút úrokov z omeškania upravený v § 517 a nasl. OZ, ktorý inštitút sa týka omeškania dlžníka s plnením dlhu vyplývajúceho zo záväzkovo právneho vzťahu. Poukázal na to, že zodpovednosť štátu za škodu je mimozáväzkovou zodpovednosťou, ktorá vznikla rozhodnutím orgánu alebo nesprávnym úradným postupom. V danom prípade podľa neho správca dane protiprávne zadržal vrátenie nadmerného odpočtu DPH, túto oneskorene vrátil, z čoho mu vznikla zákonná povinnosť zaplatiť úrok z omeškania podľa ust. § 63 ods. 6 zákona o správe daní. Napriek týmto navrhovateľom tvrdeným skutočnostiam, vzhľadom k tomu, že právne vymedzenie návrhu nie je pre súd záväzné, súd skúmal či by jeho nárok mohol byť založený ustanovením § 517 OZ a či úrok z omeškania je v danom prípade škodou a to aj s poukazom na tú skutočnosť, že krajský súd sa nestotožnil so závermi okresného súdu v pôvodnom rozhodnutí, že úrok z omeškania nie je škodou, ktorý okresný súd vyslovil vo všeobecnej rovine. Krajský súd však nevyslovil jednoznačný právny záver, že v konkrétnom prípade je touto škodou úrok z omeškania, keďže zároveň uviedol, že keby nebolo vydané nezákonné rozhodnutie správcu dane, navrhovateľ mohol získať úžitky zo svojho vlastníctva v podobe úrokov z vkladov, čo však navrhovateľ tak ako bolo uvedené vyššie netvrdil a ani nepreukazoval. Úrok z vkladu a úrok z omeškania sú rozdielne právne inštitúty.

Občiansky zákonník v ust. § 517 OZ upravuje inštitút úrokov z omeškania, ktoré majú povahu sankcie za omeškanie dlžníka s plnením peňažného dlhu. V nadväznosti na definíciu záväzkového vzťahu obsiahnutú v § 488 OZ sa peňažným záväzkovým vzťahom rozumie právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka - istina) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť. Úprava úrokov z omeškania v citovanom ustanovení je pritom všeobecnou úpravou ku všetkým občianskoprávnym záväzkom

a zakotvuje oprávnenie požadovať v prípade omeškania s plnením peňažného dlhu - hlavného peňažného záväzku - vedľa istiny tiež úroky z omeškania. Úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky tak predstavujú vedľajší a akcesorický peňažný záväzkový vzťah.

Povinnosť štátu prostredníctvom správcu dane vrátiť nadmerný odpočet DPH však nie je záväzkom vyplývajúcim z občianskoprávných vzťahov. Tie sa totiž vyznačujú rovným, postavením účastníkov spočívajúcim v tom, že vo vzájomnom právnom vzťahu žiadny z nich nemá nadradene postavenie a nie je oprávnený rozhodovať o právach a povinnostiach druhého účastníka ani plnenie povinnosti autoritatívne vynucovať. Občianskoprávne vzťahy sa odlišujú od vzťahov, ktoré sa označujú za vzťahy verejnoprávne, pre ktoré je naopak charakteristický prvok nadriadenosti a podriadenosti v rôznych formách a intenzite. Súd poukazuje na judikát NS SR R 24/2002 podľa ktorého „vzťah medzi správcou dane a daňovníkom je vzťahom verejnoprávnym, vyplývajúcim z finančnej činnosti štátu a jeho orgánov. Takýto vzťah nemožno považovať za vzťah občianskoprávny, ani obchodnoprávny. Nárok daňovníka na vrátenie daňového preplatku nie je nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle ust. § 451 OZ vzniknutý plnením z právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol. Na prejednanie a rozhodovanie takéhoto návrhu nie je daná právomoc súdu v zmysle ust. § 7 O.s.p.“ Vychádzajúc z uvedeného judikátu na základe analógie polom nárok na vrátenie daňového preplatku spolu s úrokom z omeškania nie je nárokom na náhradu škody. Zákon 511/1992 Zb. v ust. § 63 ods. 5 a 6 hovorí o nároku na vrátenie preplatku a úroku za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH, ktorý predstavuje sankciu za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH, ktorý môže navrhovateľ uplatňovať od správcu dane (tak ako bolo uvedené vyššie). To znamená, že sankcia za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu je upravená v tomto špeciálnom zákone, preto nie je možné aplikovať ust. § 517 OZ.

Vzhľadom na vyššie uvedený právny názor, súd dospel k záveru, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno ohľadom preukázania skutočnej škody, resp. ušlého zisku. Dôkazné bremeno v tomto prípade bolo na navrhovateľovi, z uvedeného dôvodu súd preto žalobu zamietol.“

Podľa názoru ústavného súdu citovaná argumentácia okresného súdu, s ktorou sa stotožnil krajský súd v napadnutom rozsudku, je dostatočná a presvedčivá a nie je v rozpore

so závermi uvedenými v judikáte, tak ako to tvrdil sťažovateľ. V žiadnom prípade argumentáciu nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Niet teda ani dôvodu na to, aby ústavný súd do veci zasiahol. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s napadnutým rozsudkom krajského súdu nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa.

Pokiaľ ide o námietky sťažovateľa týkajúce sa toho, že krajský súd podľa neho „nesprávne vyložil a aplikoval judikát najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 16/2005“, ústavný súd ich považuje za účelové a zdôrazňuje, že tézu obsiahnutú v tomto rozhodnutí, t. j. že „... právna úprava obsiahnutá v ust. § 63 ods. 5 a 6 zák. č.511/1992 nevyklučuje aplikáciu zák. č. 58/1969 Zb.“, najvyšší súd ďalej spresnil tak, že „... o vrátení daňového preplatku v zmysle §.63 zák.č.511/1992 Zb. rozhoduje správny orgán, prípadne súd v správnom konaní, kým zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu je vzťahom občianskoprávnym. Ide o dva rozdielne nároky, ktoré nemožno zamieňať, pri ktorých uplatnenie jedného nároku (nárok na vrátenie daňového preplatku a úrok) nevyklučuje v prípade splnenia zákonných podmienok uplatnenie nároku druhého, t.j. zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu.“. V okolnostiach sťažovateľovej veci ide práve o to, že ako navrhovateľ žalobou na súde uplatnil a skutkovo vymedzil nárok podľa zákona č. 511/1992 Zb. a nie ako občiansko právny nárok (náhradu škody), pričom ani neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa základných predpokladov úspešnosti tohto typu žaloby. Ústavnému súdu neušlo, že sťažovateľ v sťažnosti voľne citujúc uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu „uplatnenie jedného... z nárokov nevyklučuje uplatnenie aj druhého z nich“ vypustil práve slová „v prípade splnenia zákonných podmienok“ týkajúce sa uplatnenia náhrady škody.

Vzhľadom na uvedený záver ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu je v súlade s limitmi základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 125/2011 z 25. októbra 2011, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08).

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, bolo už len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012